

DANE ZAJC

* * *

Ki világítja meg utadat éjjel.
 Ha mocsárba tévedsz, mely fényre emeled szemed.
 Ha az űr fölött függsz majd, kit hívsz segítségül.
 Ha nem lesz párnád, hová hajtod fejed.
 Az éjszaka csupa hangzás, de hogy hallod meg az igazit.
 Az éjszaka csupa fény, de melyik fény szemed fénye.
 Ki veti ki szádra a horgot az éjszaka vizében.
 Ki követ utadon.
 Miféle fogak mélyednek húsodba,
 fehérek és habzók a magánytól és az éhségtől.
 Ki gyújtja meg neked a reménység lámpáját, ha haldokolsz.
 Ki vár majd éjjélkor a keresztnél.
 Ki köti össze a két utat könyörtelen kézzel.
 És ki vágja szét a kötést.
 Mely láthatatlan éles kés.

REIMAN JUDIT fordítása

MILAN DEKLEVA

A nyelv eredete

A női nyelv földült virágágyás-zsargon.
 A beteg fájdalommal,
 a kő kőül beszél.
 Fénygravitáció a csillagmotyogás.
 Próféták és bűvészek Isten-igéje a kinyilatkoztatás-kölcsönzőből.
 A rétek a hangyák ábécés könyvei,
 és piszlicsáré dolgok katymasz kantilénája a város.

Csak a szabadság beszél szabadul a szabadságról,
 ami a szabadság.
 Itt kezdődik a szó. Az emberi fülbe
 gyömszőli az egész világot.
 Közrefog, ahogy a halál az életet.
 Nyitódunk-csapódunk tárva-nyitva,
 százszor száz titka
 az értéktelenségnek.

BELLA ISTVÁN fordítása

Egy hosszú mozdulatlanságba nyúló pillanatig állt riadt szívvel, amely most bolondul kalapálni kezdett e felfoghatatlan jelenet láttán, majd kirohant az ajtón, és nézte a lenyugvó kasztíliai nap izzó vörös korongját a táj felett, mint aki ott keres választ a titokzatos, különös képre, amit az imént látott, és amit nem tudott felfogni.

A spanyolországi zarándokokat nagy tisztelettel, ünnepekkel fogadták otthon pár hónappal később – borongós ős járta, csupasz faágak meredtek a sűrű égből felé. A zarándoklatot befejezték, és a fogadalmat megtartották. Az ifjú grófra, akit rövidesen hercegi rangra emeltek, a távoli országba tett sikeres utazás emlékére ráragadt a „Spanyol” név. A krónikák szerint a következő években fényes szerencse kísérette: gyarapította birtokát, élvezte az európai uralkodók bizalmát, felesége három gyermeket szült neki, biztosítva a Cilleiek fényes jövőjét. És amikor Ulrik szerencséje a legragyogóbban fénylett, bekövetkezett a dicső család hirtelen hanyatlása. Gyermekai sorra meghaltak. Cillei Ulrikot huszonhat évvel a dicső spanyolországi zarándoklat után, erejének teljében, amikor erős hadseregnek parancsolt, amikor fejet hajtottak előtte a magyar nagyurak, huszonhat évvel később a Duna és a Száva torkolatánál Cillei Ulrikot, a dicső család utolsó férfiörökösét éjnek évadján megtámadták a Hunyadiak hívei. Védekezett, és a lábán megsebesülve esett el, mint Jakab, akinek fogadalmat tett Compostelában. Aztán megölték, de talán még élt, amikor levágták a fejét. Senki sem tudja, vajon a jámbor nagyúrnak volt-e még ideje fohászodni Compostelai védőszentjéhez, senki sem tudja, vajon eszébe jutott-e a képmás, amit a kasztíliai freskón látott a forró nap fényes csendjében, egy sötét és hűvös kápolnában, az idegen tájban, egy domb tetején.

Az apród, aki maga is ott állt a különös freskó előtt a kápolnában, Valencia vagy talán a Sergoba nevű hely közelében, s aki már azt gondolta, hogy Ulrik képmását netán a vörös kasztíliai nap festette a szeme elé, tudta, hogy a világ másik pontján csak kikerekedett a történet, amely már jóval korábban kezdődött el, egy homályos kápolnában, a spanyol fennsík közepén. Tulajdonképpen annál is korábban, hogy a kápolnát felépítették és kifestették volna, egy felfoghatatlanul *korábbi* időben, amelynek mélyére sohasem hatolhat a gyarló emberi elme.

GÁLLOS ORSOLYA fordítása

A celjei grófok, azaz a Cilleiek a szlovén köztudatban a nemzeti arisztokrácia, és ezzel a nemzetté válás Ulrik halálával elvesztett lehetőségét, másrészt a feudális önkényt jelképezik.